D·N 24/8 1949

Illusioner om socialisering

Det föredrag om "Den brittiska socialismens resultat" som chefredaktören för The Economist höll på Nationalekonomiska föreningen i våras är nu tillgängligt i tryck. I sin klarhet och objektivitet är framställningen mönstergill. Den svenska debatten borde dra fördel av denna utmärkta analys.

Den socialisering som genomförts i England under de senaste åren gäller till stor del verksamhetsfält som i vårt land länge eller rent av från början skötts av staten eller kommunen. Viktigast är att staten övertagit en stor del av transportmedlen, främst järnvägarna, elektriciteten, gasen och kolgruveindustrin. Då detta skett under loppet av några få år, är möjligheten att klarlägga de påtagliga och omedelbara resultaten betydande. Följderna av en mera generell socialisering av produktionsmedlen kan däremot inte med säkerhet bedömas på grundval av det brittiska experimentet.

Socialiseringen har, skriver Crowther, redan "smulat sönder många av de teoretiska skäl som alltid anförts för principen om förstatligande". Det har sagts att arbetarnas intresse och energi skulle ökas genom känslan att de verkade i hela samhällets tjänst; fridagarna skulle minskas, konflikterna bli färre, produktiviteten ökas. Under de första veckorna av socialiseringsregimen trodde sig några kunna bestyrka denna uppfattning; det sades att "bärarna vid Waterloostationen var hövligare i januari 1948 än i december 1947". Men nu är det fullt klart att resonemanget inte håller streck. Arbetarna är borta lika mycket som förr, produktionen har inte ökats, arbetsstridernas lika många och betsiga som förut; att Crowther här har rätt påminns vi just nu om genom strejkerna vid de engelska kolgruvorna. Snarare är stämningen bland arbetarna sämre än förut. "De talar om att den privata ägaren, med alla sina fel, fanns på platsen och kunde nås genom klagomål och angrepp; han var inte den maktlösa agenten för en avlägsen och opersonlig styrelse i London." Det finns också skäl att anta att en politiskt sammansatt styrelse är svag både då det gäller att upprätthålla en nödvändig disciplin och att föra avtalsförhandlingar; därmed blir kontinenterna och hela samhället lidande. Det psykologiska motivet för socialisering har kort sagt visat sig vara rent nonsens, "och det finns intet tecken på att arbetarpartiet häri ser något annat än rent nonsens".

Ett annat traditionellt motiv för socialisering är att industrin på detta sätt skulle få en mera kompetent ledning. I stället för de till stor del genom arvets slump tillsatta ägarna skulle komma ett urval av de bästa män som finns att tillgå. Inte heller den synpunkten har visat sig hållbar. I de privatägda företagen har man i regel haft styrelser valda med tanke på att ett friktionsfritt samarbete är nödvändigt; de socialiserade företagens styrelser kommer att bestå av personer som skall företräda skilda intressen och tankegångar, och därav följer tyngd och svårigheter i arbetet. Vidare har det sagts att socialiseringen möjliggör en enhetlig och effektiv investeringspolitik. Även här ligger det i praktiken annorlunda till. Motsättningar uppstår mellan skilda statliga organ med en given ram för självständigt handlande, ministerierna har parti för sina underlydande, och det blir svårt att komma fram till en handlingslinje som godtas av alla.

A andra sidan har socialiseringen inte medfört så stora svårigheter som dess motståndare påstått. Några verkliga olyckor har den inte lett till. De stora förlusterna inom kolgruveindustrin och transportväsendet "beror snarare på otur än på vansinnet". De omedelbara konsekvenserna av socialiseringen har i själva verket varit obetydliga. Med all rätt framhåller Crowther att en socialisering av den art och omfattning som här förekommit inte behöver medföra några risker för politisk och medborgerlig frihet.

Slutsatsen av denna redogörelse blir att hela frågan om privat eller offentlig äganderätt i den politiska debatten fått överdrivna proportioner. "Vad som är väsentligt är hur industrin sköts." Men på den punkten kan sägas att den offentliga äganderätten "i och för sig i längden leder till mindre effektiv skötsel". Socialisering är därför att anbefalla endast i särskilda fall, då starka skäl talar för att bättre skötsel på detta sätt kommer att uppnås. Att socialisera av principiella skäl — för att staka skall kämna sig som ägare till allt, för att kapitalismens skall utrotas, för att arbetsgården skall ökas osv. — är absurt. På den vägen kommer man till lägre produktion och därmed till lägre standard även för arbetarna.

I det mesta av Crowthers resonemang finna det alla skäl att instämma. De går i realiteten ut på vad som kan sägas vara en central grundsats i modern liberalism: frågan om privatdrift eller offentlig drift bör bedömas från fall till fall, utan bindning vid satser om äganderättens okränkbarhet eller socialiseringens ofrånkomlighet, men med presumtion för privatdriften såsom en friare och smidigare produktionsform. För par- flexioner för ensellertid tillfogas. Då Crowther visar att de psykologiskt fördelaktiga verkningarna av en socialisering är obetydliga, faller själva grundvalen för det generella och principiella försvar för socialisering som våra socialistiska teoretiker, främst hr Wigforss, presterat. Därmed är udden bruten av hela socialiseringsideologin. Socialisterna blir hänvisade till att motivera krav på förstatligande med bevis för att offentlig skötsel skulle leda till bättre ekonomiska resultat — inte med dunkla satser om att folket trivs bättre i socialiserade företag, att arbetaren i dessa känner sig som ägare och därför blir på en gång mera lycklig, mera energisk och mera lättstyrd. Detta "nonsens" bör avföras ur debatten.

Visst har Crowther rätt i att en delsocialisering av engelsk typ inte behöver leda till diktatur. Men hela hans redogörelse ger stöd åt uppfattningen att en mera generell socialisering är oförenlig med politisk frihet. Han pekar på de svårigheter och konflikter som socialiseringen redan nu innebär — mellan arbetarna och styrelserna, mellan lokala och centrala organ, mellan de skilda produktionsgrenarna och deras företrädare på olika plan. Om socialiseringen bleve allmän, skulle det bli frestande att klara alla dessa besvärligheter genom maktspråk från ovan, genom likriktning och centraldirigering — de traditioner av frihet, t. ex. fri- het att strejka, som uppstått under den privata produktionens frammarsch skulle successivt försvinna. Tror någon att någon regering i världen i längden skulle motstå denna frestelse?

Den förlängda Wahlbärj-skandalen

Hur kommer det sig att den djupt kompromitterade Wahlbärj fortfarande kan inta attityden av kränkt oskuld och lätsas som om det vore en öppen fråga om han skall avgå som borgarråd? Hur kan Wahlbärjsystemet alltjämt leva kvar och skjuta nya skott såsom framgick av redogörelsen i Dagens Nyheter i går? Det rücker inte med formella förklaringar om personliga kontrakt, felande bokslut osv. Här måste föreligga en velighet hos de styrande, en svaghet i själva reaktionen från deras sida som är ytterst anmärkningsvärd. Wahlbärj och hans släktingar och kumpaner borde för länge sen ha övertygats om nödvändigheten av att snabbast möjligt packa sina kappsäckar och låta andra krafter återställa en fri och sund arbetsandel inom de berörda kommunala organen och anstalterna.

De senaste vittnesbörden om kvarlevande misstänksamhet, fortal och förföljelse verkar avskräckande. De som med hänsyftenhet ägnar sig åt detta sociala arbete måste känna förhållandena mycket nedslående.

Redan Wahlbärjkommitténs förutsåg möjligheterna av komplikationer för personal som varit inblandad i stridigheterna. Den risken låg nära till hands med kännedom om Wahlbärjkretsens fördomsfrihet — i synnerhet som man kunde räkna med att somliga dock spekulerade i att den härskande majoriteten högst ogärna ville med kraft och konsekvens inskrida mot de felande. För allmänna opinionen är detta wahlbärjeri i uppskovens tecken utmanande. För alla som står utanför kamraderiet i stadsfullmäktige står det fullkomligt klart att varje åtgärd och varje koncession som undanskymmer att här har begåtts oförlåtliga felsteg är av ondo. Sommarens envetna förhalningspolitik kan endast bidra att understryka detta. När inte den häcksande klicken med Z. Höglund i mitten har sörjt för att wahlbärjarna kommit på bättre tankar, så kommer allmänna opinionen att med ännu större energi kräva hård process i stadsfullmäktige. Här finns inga som helst skäl att stryka över med hartassen, utan man skall tala ett språk som de anklagade och deras beskyddare förstår.

PRESSGRANNAR

Kollektiva bestraffningar används fortfarande i det militära på ett föga psykologiskt sätt. En ung värnpliktig som tagit till orda i Expressen (fp) ger några exempel:

Plutonen hade en onsdagsmorgon bestått i regementets utbassäng, följdet var givetvis obligatorisk, och två man hade "skolkat" och dolt sig i omklädningsrummet. Den ene förebar förkylning, den andre kunde inte simma (vilket var sant). Nå, synderna fick naturligtvis skäll, och vi trodde att saken var slut var världen. Det var som sagt onsdag, alltså frivakt med utrickning till kl. 24. På kvällen kommenderades emellertid hela plutonen ut på den lomma kaserngården och sedan vidtog en symfoni av exercis i ett par timmar. Dessutom hade vi trätoffor, jag förklarar att det är inte skämtsamt roligt att springa i trätoffor, man får in en massa muskler i dom, och dom har en irriterande benägenhet att gnissla och "valla".

På straffexercis, för något annat var det inte, lär vara förbjuden skrev vi senare på kvällen gemensamt en rapport till MO, vari vi relaterade händelsen. I enlighet med det verkligen var tillåtet att utmäta kollektiva bestraffningar, bad- dun vi häller på med detta kommer vår korpral fram till oss och "rider" oss att inte sända in rapporten. Det skulle inte vara hälsosamt. Ingenting mer. Ingenting direkt.

Men de upphittiga förstod naturligtvis att det var ett förtäckt hot, kanske om repressalier — ett befäl har så många "legala" möjligheter att ta hämnd, att "jäklas". Sedan splittras lägret, en del före inte ta risken, en del vill hålla på sin rätt och sända in skrivelsen.

Men kompalen vinner: MO får aldrig sin skrivelse. Som principfall är episoden oerhört betydelsefull, bl. a. därför att den ger en viss belysning åt frågan om rättssäkerheten i det militära.

Sen är det bröttonerna. Fosterlandet, fädernesländet, fäderneslandet, stolthet, trohet, nit osv. Varje vecka skulle regementets basser hålla in en ofta ganska lång ramsa, "veckans rapport", som kunde ha det här utseendet (permissionsförbud utsänkta för skolkerna): "Fäderneslandet kräver av envar inom kungsmakten trohet och hängivenhet samt mod, ståndaktighet och segervilja. Kärlek till fädernesländet är grunden för vår försvarskraft." Saker som sagda på ett moment språk och inlärda på ett annat sätt:) nog är ganska riktiga. Men inte blir soldaten särskilt hängiven och ståndaktig av dessa utanlärkor!

Intelligenta officerare klarar dessa saker något så när, men de dumma och osäkra kämmar sig fast vid utlevade traditioner och förstör det hela. Det är bedrövligt.

Den hänsyn som visats kommunisterna genom att karaktären av regeringens konferenser med pressen ändrats, blott för att de trots sin opålitlighet skulle få vara med på ett hörn — denna uppfattning var enligt Svenska Morgonbladets (fp) mening svagt motiverad. Det är ju med den demokratiska pressen regeringen bör samarbeta, det är den som bör informeras. Kommunisterna har sina utrikespolitiska informationer på annat håll:

Nå, nu mena: utrikesministern i sin korta saklighet, att om kommunisterna erhåller ökade kunskaper på området, som omöjligen kan av dem missbrukas, så är därmed ingen skada skedd. Och detta är ju riktigt. Frågs är dock, om det var så lyckligt att förändra själva karaktären på presskonferenserna för kommunisternas skull. Det var att visa dem en hänsyn, som de näppeligen är värda.

Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter har syntigen offentligt reagerat mot regeringens ställningstagande och förklarat, att de icke kommer att delta i någon vidare överenskommelse, till vilken kommunisterna är inbjudna. Hr Undén har svarat, att han får förstås överlevra förfusten av ett dyrkt utebivande. Det är demokratisk synpunkt är det dock vida viktigare, att regeringens kontakt med Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet upprätthålles än att den söker tillfredsställa Ny Dag.

Förmodligen reflekterar inte statsministern på att återgå till den form av regelbundna pressconferenser som Per Albin Hansson tog initiativet till. Förmodligen kommer presskonferenser av det nuvarande slaget att resultera i att andra tidningar gör Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter sällskap. Man kan undra — fortsätter den eteracde tidningen — om det inte i det längst vore psykologiskt klokt att diskutera en ny ordning, som kunde gö denna konferenser ny form, rikare innehåll och större räckvidd, alltså med icke-kommunistiska tidningar i landsorten inbjudna:

Ju mer sakligt förstahandsmaterial regeringen kan ge pressen, för belysning av den politik, dess bättre både för regeringen och den politiska debatten. Om denna lätt blir hård eller ovänlig hård, kanske inte betyder så mycket. Däremot är det utomordentligt viktigt, att den, bygger på fakta och har ett sakligt underlag.

Om statsministern sonderar terrängen i landsorten, skall han nog finna att tidningsmännen, som där ställer sig oförstående till den Undénska välvilljan mot kommunisterna på pressconferenserna och de s. k. informationsmötenna bekostnad.

Hemvärnet fyller tio år 1950, och på många håll tänker man sig att då åstadkomma kraftiga tag för att förbättra arbetsvillkoren, värva nya medlemmar osv. Gefle Dagblad (h) pekar på behovet av förygning:

Hemvärnstrupperna räknar nu många åldringar, som varken vill eller kan utsättas för de fysiska påfrestningar mera fältmässig övningar medför. Om man räknar få se en sådan veteranstupp i aktion och samtidigt underströks att hemvärnet i händelse av fientlig ockupation skall insättas i partisankrig, är det lätt att den på munnen åt överhetens strategiska planer. Men man skall inte göra sig för säker. Gäller det kan det vara nog långa i gubbarna, även om de under fredstid aldrig gjuke utsätta sig för de risker till liv och hälsa som några dygns tältliv antas medföra — förmodligen skulle dessutom hemvärnet i en stund av verklig fara åter få upplevs en spontan anslutning från de icke värnpliktiga yngre männens alda av samma slag som 1940.

Naturligtvis är det inte så märkvärdigt att de stämningar som i tider av krigshot kommer folk att frivilligt ställa till vanlig fredstid. Det har gällt vid flera tillfällen förr och det kommer att gälla i någon vidare utsträckning även i framtiden. Det är ju med den demokratiska pressen regeringen bör samarbeta, det är den som bör informeras. Kommunisterna har sina utrikespolitiska informationer på annat håll:

Nå, nu mena: utrikesministern i sin korta saklighet, att om kommunisterna erhåller ökade kunskaper på området, som omöjligen kan av dem missbrukas, så är därmed ingen skada skedd. Och detta är ju riktigt. Frågs är dock, om det var så lyckligt att förändra själva karaktären på pressconferenserna för kommunisternas skull. Det var att visa dem en hänsyn, som de näppeligen är värda.

Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter har syntigen offentligt reagerat mot regeringens ställningstagande och förklarat, att de icke kommer att delta i någon vidare överenskommelse, till vilken kommunisterna är inbjudna. Hr Undén har svarat, att han får förstås överlevra förfusten av ett dyrkt utebivande. Det är demokratisk synpunkt är det dock vida viktigare, att regeringens kontakt med Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet upprätthålles än att den söker tillfredsställa Ny Dag.

Förmodligen reflekterar inte statsministern på att återgå till den form av regelbundna pressconferenser som Per Albin Hansson tog initiativet till. Förmodligen kommer pressconferenser av det nuvarande slaget att resultera i att andra tidningar gör Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter sällskap. Man kan undra — fortsätter den eteracde tidningen — om det inte i det längst vore psykologiskt klokt att diskutera en ny ordning, som kunde gö denna konferenser ny form, rikare innehåll och större räckvidd, alltså med icke-kommunistiska tidningar i landsorten inbjudna:

Ju mer sakligt förstahandsmaterial regeringen kan ge pressen, för belysning av den politik, dess bättre både för regeringen och den politiska debatten. Om denna lätt blir hård eller ovänlig hård, kanske inte betyder så mycket. Däremot är det utomordentligt viktigt, att den, bygger på fakta och har ett sakligt underlag.

Om statsministern sonderar terrängen i landsorten, skall han nog finna att tidningsmännen, som där ställer sig oförstående till den Undénska välvilljan mot kommunisterna på pressconferenserna och de s. k. informationsmötenna bekostnad.

Hemvärnet fyller tio år 1950, och på många håll tänker man sig att då åstadkomma kraftiga tag för att förbättra arbetsvillkoren, värva nya medlemmar osv. Gefle Dagblad (h) pekar på behovet av förygning:

Hemvärnstrupperna räknar nu många åldringar, som varken vill eller kan utsättas för de fysiska påfrestningar mera fältmässig övningar medför. Om man räknar få se en sådan veteranstupp i aktion och samtidigt underströks att hemvärnet i händelse av fientlig ockupation skall insättas i partisankrig, är det lätt att den på munnen åt överhetens strategiska planer. Men man skall inte göra sig för säker. Gäller det kan det vara nog långa i gubbarna, även om de under fredstid aldrig gjuke utsätta sig för de risker till liv och hälsa som några dygns tältliv antas medföra — förmodligen skulle dessutom hemvärnet i en stund av verklig fara åter få upplevs en spontan anslutning från de icke värnpliktiga yngre männens alda av samma slag som 1940.

Naturligtvis är det inte så märkvärdigt att de stämningar som i tider av krigshot kommer folk att frivilligt ställa till vanlig fredstid. Det har gällt vid flera tillfällen förr och det kommer att gälla i någon vidare utsträckning även i framtiden. Det är ju med den demokratiska pressen regeringen bör samarbeta, det är den som bör informeras. Kommunisterna har sina utrikespolitiska informationer på annat håll:

Nå, nu mena: utrikesministern i sin korta saklighet, att om kommunisterna erhåller ökade kunskaper på området, som omöjligen kan av dem missbrukas, så är därmed ingen skada skedd. Och detta är ju riktigt. Frågs är dock, om det var så lyckligt att förändra själva karaktären på pressconferenserna för kommunisternas skull. Det var att visa dem en hänsyn, som de näppeligen är värda.

Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter har syntigen offentligt reagerat mot regeringens ställningstagande och förklarat, att de icke kommer att delta i någon vidare överenskommelse, till vilken kommunisterna är inbjudna. Hr Undén har svarat, att han får förstås överlevra förfusten av ett dyrkt utebivande. Det är demokratisk synpunkt är det dock vida viktigare, att regeringens kontakt med Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet upprätthålles än att den söker tillfredsställa Ny Dag.

Förmodligen reflekterar inte statsministern på att återgå till den form av regelbundna pressconferenser som Per Albin Hansson tog initiativet till. Förmodligen kommer pressconferenser av det nuvarande slaget att resultera i att andra tidningar gör Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter sällskap. Man kan undra — fortsätter den eteracde tidningen — om det inte i det längst vore psykologiskt klokt att diskutera en ny ordning, som kunde gö denna konferenser ny form, rikare innehåll och större räckvidd, alltså med icke-kommunistiska tidningar i landsorten inbjudna:

Ju mer sakligt förstahandsmaterial regeringen kan ge pressen, för belysning av den politik, dess bättre både för regeringen och den politiska debatten. Om denna lätt blir hård eller ovänlig hård, kanske inte betyder så mycket. Däremot är det utomordentligt viktigt, att den, bygger på fakta och har ett sakligt underlag.

Om statsministern sonderar terrängen i landsorten, skall han nog finna att tidningsmännen, som där ställer sig oförstående till den Undénska välvilljan mot kommunisterna på pressconferenserna och de s. k. informationsmötenna bekostnad.

MODELL-KONSTRUKTÖR
sökes av större damkappfabrik i Malmö. Sökanden skall ha dokumenterat sig som skicklig konstruktör av damkappor och drräkter. God lön för rätt person. Svar med uppgift om ålder och föregående anställning till "Tillträde snarast 3398", S.D.S., Malmö.

SKOLOR OCH UNDERVISNING
Se även efter text under rubriken "Skolor och undervisning"

Stockholms Samgymnasium
Statsunderstött. Real- o. Studentexamen avlägges vid läroverket
Fyro- och Femårig Realskola. — Latin- o. Realgymnasium
För lärjungar med förelöverbörte finnes en särskild avdelning för
Aftonundervisning med treårigt Latin- o. Realgymnasium med studentexamensrätt
Mottagn. å rektorsexpeditionen, Luntmakargat. 101 (hörnet av Odengat.), vard. 11—13 samt månd., ons. o. fred. 18—20. Inträdesprövn. 26 aug. kl. 9 för dagundervisningen och kl. 18 för aftonundervisningen. Upprop 2 sept. kl. 10 resp. kl. 19. Prosp. på begäran. Anmäln. o. förfrågn. även pr post. Tel. 30 11 30.

ENSKILDA GYMNASIET
Grundat 1913
Kungstensgatan 4 Tel. 11 20 00
Real- och studentexamen på 2 resp. 4 år efter folkskola. Latin-, real- och nyspråkliga linjer. Koncentrationalisering. Repetitionskurser på 1 termin till real- och studentexamen. Höstterminen börjar 1/9. Expeditionen öppen vardagar 12—14.

KUNGSHOLMENS ENSKILDA LÄROVERK
Kungsholmstorg 4. — Semesterskola. — Grundat 1910.
På grund av nya parallellklasser ett begränsat antal platser till klasserna 1:ª och 1:ª. Exp.-tid 11—13, 18—19 (lördagar endast 11—13).
Tel. 50 06 45, 51 49 70.
Kursplan som statsläroverken, varför övergång är möjlig.

Real- o. Studentexamen genom kvällsstudier
Real- resp. studentexamen på 1—3 år ber. på förkunskaper. Rep.-kurs på 1 termin. Varannandagskurs. Kompl.-kurs i franska f. gymnasiestudiet. Exp.-tid kl. 13—15, 18—19 (lördagar end. 11—13). Telefon 30 06 45, 51 49 70.
KUNGSH. ENSK. LÄROVERKS AFTONSKOLA
(samskola, grund. 1913). KUNGSHOLMSTORG 4.

Kvällskurser ...
HANDELS-ÄMNEN
Svensk och utländsk affärskorr., Bokföring, Handelslära, Maskinskrivning, Maskinkrivning, Stenografi.
BETYG efter 1 termin.
SPRÅK
Engelska, Amerikanska, Tyska, Franska, Italienska, Spanska, Brasilianska, Ryska, Finska. Alla stadier. Även konversation f. infödda lärare. Latin, Svensk grammatik.
Praktiska snabbkurser i engelska
Heliskolan
Eriksbergsgatan 10. Exp. 9—20 (lörd. 9—15)
Anmälan även per tel. 11 75 32, 20 75 45, 11 40 16, 21 05 85

CARLSSONS SKOLA
STUREGATAN 38
UPPROP: 3:dje och 4:de förberedande fredagen den 2 sept. kl. 12.
2:a förberedande måndagen den 5 sept. kl. 12.
1:sta förberedande fredagen den 9 sept. kl. 10 och kl. 1.
Lekskolan och slöjdskolan börjar torsdagen den 15 sept.
LILLY JACOBSSON DAGMAR SÖDERSTRÖM

STOCKHOLMS BORGARSKOLA
Kungstensgatan 4 Tel. 20 01 15 (19—17).
Språklinjen
Tyska, Engelska, Franska, Spanska, Italienska, Ryska, Svenska för utlänningar,
Nybörjarklasser, Fortsättningskurser, Real- och studentkurser, Konversationsskrifter.
Maskinskrivning — Stenografi
Dag- och kvällskurser med en eller två lektioner per vecka.
Inskrivning 25—31 aug. (ej lörd.) kl. 10—12, 18—20.
Södra filialen, Ringvägen 66. Tel. 42 83 50 (end. å exp.-tid).
TYSKA, ENGELSKA, FRANSKA. Inskrivn. 25—31 aug. (ej lörd.) kl. 18—20.
Realskolan
Treårig aftonskola. Även enstaka realskolanämnen.
Höstterminen börjar 1 sept. Inskrivning fr. 25 aug. kl. 18—20.
Musiklinjen
börjar höstterminen den 1 sept. Fullständig musikskola. Föreståndare: Musikdirektör E. Styrenius. Platser finnas i piano, orgel, fiol, cello, kontrabas, flöjt, oboe, klarinett, fagott, valthorn, trumpet, basun, mandolin, gitarr. Allm. musikliära, harmoniära, musikhistoria och formlära (tyrsnarkurser). Solosång, elementarsång och körsång. Orkester- och ensemblespel. Inskrivning å Musiklinjens exp., Kungstensgatan 4, n. tr., 29—30 aug. kl. 18—20, tel. 20 94 80.
Dramatiska linjen
med separatkurser i scenisk och allmän muntlig framställningskonst, talteknik och föreläsningskonstskap.
Föreståndare: regissör Gerard d'Ailly. Lärare: Sven d'Ailly, John Zacharias, Ingrid Luterkort, Sven Widlund. Inskrivning 25—26 aug. kl. 17—18, Kungstensgatan 4, n. tr., tel. 20 94 80.

Merkantil utbildningskurs om 1 termin för STUDENTER
och elever med motsvarande kunskaper börjar den 26 aug. Handels-, korrespondent-, Bank- samt dag- och kvällskurser i Bokföring, Språk, Stenografi, Maskinskrivning m. fl.
Ämnen börja 26 aug.—2 sept. Begär prospekt.
BRÖDERNA PÅHLMANS HANDELSINSTITUT
Sveavägen 82, Stockholm. Tel. 20 84 64, 30 07 84 69 lärarer

LÄR MODISTYRKET
2-ÅRIG DAGSKURS
Kostnadsfri utbildning vid Stockholms stads yrkesskolor, Bolindersplan 9. Kursen börjar den 25 augusti kl. 8.00. Fri lunch erhålles. Flitpengar utdelas. Statistipendier kunna sökas.
AFTONKURS
för modister med minst 2 års praktik börjar i slutet av oktober. Avgift 26 :— kronor för 80 timmar. Undervisningen är förlagd till måndagar och onsdagar kl. 19.00—21.30.
Anmälningar och förfrågningar kunna göras å expeditionen, Bolindersplan 9, kl. 9—12, 13—16, från 25 aug. 9—13, 14—15. Lördagar 9—11, 11.30—14.
REKTOR.

REALEN, STUDENTEN PÅ 1-3 ÅR
KVÄLLSUNDERVISNING
REALSKOLA med folkskolans som grund. Different. LATIN- och REALGYMNASIUM för elever med realexamen eller motsvarande kunsk. Kompl.-kurs i franska. Studietid 1—5 terminer beroende på förkunskaper. Läsning varunnan kväll. Stipendier. — Premier.
SÄRSKILD ETTÅRIG SPECIALLINJE
i MODERSMÅLET, ENGELSKA, TYSKA, FRANSKA, MATEMATIK, FYSIK, KEMI för realexamens kompetens i enstaka ämne och partiell studentexamen, som sedan avslägges vid statligt lärove.
Heliskolan ERIKSBERGSGATAN 10 Exp. 9—20 (lörd.9—15)
Tel. 11 75 32, 20 75 45, 21 05 85. Begär prospekt!

STHLMS HANDELSINSTITUT
MASKINSKRIVNING, valfri tid. Stenografi, bokför. samt språk o. handelskämnen. Beg. prospekt! Höstterminen börjar 1 sept.
Sturegatan 4, Tel. 61 22 00 och 62 90 06.

Lidingö Flickpension
erbjuder sina elever ett gott hems omvårdnad och grundlig individuell undervisning.
Linje 1: 7-kl. flickskola, inkl. lärarinnor i alla språk. Av. prakt. arbete.
Linje 2: Allmänbildande praktisk-teoretisk kurs för flickor i alla åldrar som önska utbildn. i matlagning, klädsömnad, barnvård, språk, litteratur och konstnärsria, lämpl. som meritkurs för vidare utbildning, såsom barn- och sjukskötterska, barnträdgårdsträdgårdsinna, Musei- och andra studiebesök i Sthlm. Pris kr. 350:— per mån. (inack.- och undervisning.)
Ny termin börjar resp. 1 och 15 sept. Prospekt på begäran.
Fru Brita Lüning-Malmstedt, Lidingö 1. Tel. 65 11 82.

Stockholms Stads Handelsskolors REVISORSKURS
omfatt. 2 år på kvällst. m. tre lektioner en kväll i veckan i ämnena bokföring, bilansteknik, balanskritik, revisionsteknik, handelslära, handelsrätt och bokattningsrätt. Närm. upplysn. tel. 62 25 10, —20, —25. Skriftl. anmäln. åtföljda av meritförteckn. emott. på exp. Fridhemsgatan 25, senast månd. 29/8.

GÖSTA JONSSON STUDIO och KOSTYMATELJÉ
Jakobsbergsgatan 36 TELEFON: 21 02 53
Johannesgatan 8
REPETITIONSLOKALER FÖR TEATER, ORKESTRAR, BALETTSKOLOR
Öppet alla dagar mellan klocken 9—23
RING OCH BESTÄLL TID FÖR SÄSONGEN!

Stockholms stads systugor
HÖSTTERMINEN 1949

				Börjar
Klarabergsgatan 33, 1 tr.	Månd., Torsd.,	10—17,	19—21	24 aug
Tel.: 10 70 90	Tisd., Onsd., Fred.	10—17		
Borgmästargatan 13, n. b.	Tisd., Torsd.	10—15		30 „
Främlingsvägen 16, Appelviken	Månd.	12—15		29 „
Hammarby folkskola	Onsd.	15—21		31 „
Matteus Vinandsvägen 35	Tisd., Fred.	10—15		30 „
Abrahamsberg, Montörv. 8	Tisd., Fred.	10—15		30 „
Örby, Parkblogrefen	Torsd.	10—14		1 sept
Götalandsvägen 181 Korintvägen 6, Gubbängen	Månd., Onsd.	10—15		31 aug.

REKTOR.

Väsk- och Läderaffär
i Linköping till salu. I överlåtelsen ingå stora, moderna centralt belägna lokaler med förmånlig hyra. Ang. anbud m. m. hänvisas till Läderföreningen, Stockholm, tel. 23 45 30. Anbudstiden utgår den 5 september och fri prövningsrätt av inkomna anbud förbehålles.

FÖR DEMONSTRATION
av diskmaskin för hushållsbruk — ej skrymmande — önskas del i plats på
S:T ERIKSMÄSSAN
Svar med prisuppgift pr tel. 32 42 45.

TANDLÄKARE
Tandläkare Sven Huldt
hemkommen.
Birger Jarlsgatan 36. Tel. 11 88 65.
Med. av Sthlms Tandläkarförening.
Tandl. Eric Nilsson
Fleminggatan 11. Tel. 53 07 03.
Med. av Sthlms Tandläkarförening.
Tegnérgatans TANDKLINIK
Tegnérgat. 16, T. 32 02 42.
Naturv. lördagar. Semestertid tom 10—3, 5—7. Lörd. 10—2. Sönd. 11—1. Kredit.-fri rädfr. End. leg. tandl.

Specialoptiker godkända av STOCKHOLMS ÖGONLÄKAREFÖRENING
Collin, Fredsgatan 4.
Ekström, Jakobstorg 3.
Gustafsson, Folkungagatan 80.
Holst, Tegnérgatan 13.
Lundqvist, Drottningatan 28.
Pettersson, Sveavägen 74.
Preisler, Drottningatan 68.
Ringdahl, Fleminggatan 26.
Rose, Norrlandsgatan 5.
Segerberg, Storkyrkobrinken 16.
Sjögren, Biblioteksgatan 30.
Ahlström, S:t Eriksgt. 7, Gög. 67.
Arp, Storkyrkobrinken 6.
Bergman, Drottningatan 80.
Bergvind, Hornsgatan 43.
Björke, Götgatan 26.
Björk, Regeringsgatan 28.
Bredenberg, Hantverksgatan 33.
Burman, Norrlandsgatan 2.

ÅTVIDABERGS INSTITUTET
Åtvidabergs-metoden, som utnyttjar nya hjälpmedel, gör Er till duktig och uthållig maskinskrivare. Ett betyg från Åtvidabergs-Institutet är en värdefull merit, när Ni söker plats.
Ring i dag till förståndaren - och förvår Er om kurserna som startar nu!
Kungsträdgårdsgat. 20 Tel. 23 75 80, Stockholm

LÄKARE
Dr Harry Blomström
Inväres sjukdomar, spec. hjärt- och ämnesomsätt.-sjukd.
Norrlandsgatan 2, 2 tr. (City).
Mottagn. enl. överensk. Tel. till mott.tgn. 11 05 95. Parkeri. tel.-tid bost. kl. 8.15—9 60 50 21.
Medlem av Sthlms Läkarförening.
Dr Grönberger
återtagit praktiken den 25/8.
Medlem av Sthlms Läkarförening.
Dr Gustaf Höglund
har återtagit praktiken.
Medlem av Sthlms Läkarförening.
Dr Zacharias
har återtagit praktiken.
Medlem av Sthlms Läkarförening.

Anmäl Er nu till de nya kurserna i maskinskrivning och maskinräkning vid
Folkhushåll undervisning enligt den nya Åtvidabergsmetoden.

I Dagens Nyheter uppmärksammas även den minsta radannons. Dagens Nyheters småannonser läses av de verkliga spekulanterna.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.